

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

Pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Despre responsabilitatea civilă și penală a medicilor, chirurgilor, sub-chirurgilor, patronilor în chirurgie, ofițerilor de sănătate, farmaciștilor, moașelor, dentiștilor, etc., de d. D. Alexandresco.

Jurisprudența Română :

Curtea de Casație, s. I : Dumitru Stancu cu I. Dumitrescu și I. Opreșcu.

Idem. — Ministerul de Finanțe cu Dicran Emirzian.

Curtea de Apel din Iași, s. II : Zenaida Calimachi cu Primăria orașului Dorohoi.

Judecătoria Ocolului IV, București : Gh. Popescu cu Alexandru Chirițescu, președintele societății naționale a precupeților, măcelarilor și pescarilor din București.

Mișcări în Magistratură. — Informațiuni.

Despre responsabilitatea civilă și penală a medicilor, chirurgilor, sub-chirurgilor, patronilor în chirurgie, ofițerilor de sănătate, farmaciștilor, moașelor, dentiștilor, etc.

Doctorii sau licențiații în medicină, sunt acei care au făcut anume studii pentru a exercita medicina, iar ofițerii de sănătate (*les officiers de santé*), sunt acei care exercită arta de a tămădui, fără a avea gradul de doctori sau licențiați. Este de observat că legile noastre sanitare, care s'au succedat, și din care cea mai de pe urmă este cea din 22 Iunie 1893, nu vorbesc de ofițeri de sănătate⁽¹⁾, ci numai de doctori sau patroni în chirurgie, sub-chirurgi și dentiști.

În vechiul regulament al școlii de medicină din București, aprobat prin decretul domnesc No. 1902, din 16 August 1858 (art. 1), se prevede însă că scopul școlii naționale de medicină este de a forma ofițeri de sănătate pentru serviciul sanitar al armatei. În consecință, Cuza-Vodă a înființat ofițeri sanitari în armată prin decretul din 21 August 1862.

(1) Mai multe dispoziții din legile noastre vorbesc însă de ofițeri de sănătate. Vezi, de exemplu, art. 810 Cod. civ., art. 246 Cod. pen., etc.

Chestiunea de a se ști dacă medicii și în genere toți acei, care, sub un titlu oarecare, practică arta de a tămădui, sunt sau nu responsabili de greșălele, neglijența, nedestoinicia sau erorile ce ei pot să comită în exercițiul profesiei lor, este celebră și, în lipsa unui text care să reglementeze asemenea responsabilitate, a dat loc la dificultăți.

Dreptul roman admitea responsabilitatea medicilor într'un mod general : « *Imperitia quoque culpæ annumeratur, veluti si medicus ideo servum tuum occiderit, quod eum male secuerit, aut perperam et medicamentum dederit* »⁽²⁾.

Celsus ține de asemenea că ignoranța sau nedestoinicia (*imperitia*) se consideră ca o culpă⁽³⁾.

În fine, legea 6, § 7, Dig., I, 18, *De officio præsidis*, prevede că greșălele comise de un medic din ignoranță îi sunt imputabile : « *Quod per imperitiam commisit medicus, imputari ei debet* ».

Art. 1731 din Codul Calimach (1299 C. austriac) prevede de asemenea că : « *acel ce public se indeletnicește în vre-o meserie sau meșteșug, ori manufactură ..., arată prin aceasta cum că ia asuprași cuviincioasa silință și cerșuta neobicinuită iscusință, fiind prin urmare răspunzător pentru lipsa unei asemenea silinți și iscusinți* ».

În dreptul actual, se decide în genere că medicii pot fi chemați la răspundere pe cale civilă, de câte-ori faptul imputat s'a întâmplat din cauza unei neglijențe culpabile, a unei *greșăli* grave (*culpa lata*) ce ei ar fi comis în tratamentul lor,

(2) *Instit.*, IV, 3, § 7, *De lege Aquilia*. Vezi și L. 8, Dig., 9, 2, *eod. tit.*, unde se ține : « *Idem juris est, si medicamento perperam usus fuerit. Sed et qui bene secuerit et dereliquit curationem, securus non erit, sed culpæ reus intelligitur* ».

(3) L. 9, § 5, Dig., 19, 2, *Locati conducti*.

greșală care ar denota uitarea datoriei lor profesionale și a regulilor celor mai elementare de bun simț și de prudență⁽⁴⁾.

Ast-fel, medicul, care, după ce a căutat pe un bolnav, îl părăsește, este în culpă și poate fi tras la răspundere civilă, *quia dereliquit curationem*⁽⁵⁾.

El este de asemenea responsabil, de câte ori a administrat un medicament pe care nu trebuia să-l administreze, *si medicamento perperam usus fuerit*⁽⁶⁾, etc.

Cu toate acestea, chestiunea este controversată, și unii susțin că medicul răspunde nu numai de greșălele sale cele grave, dar încă și de acele ușoare⁽⁷⁾.

În fine, într'o altă părere, se susține că medicul nici într'un caz nu poate fi declarat responsabil⁽⁸⁾.

Curtea de casație din Franța răspunde însă, cu drept cuvânt, că art. 98, 999 fiind generale, ori-ce persoană, ori-care ar fi situațiunea sa profesiei sale, este supusă responsabilității care rezultă din culpa sa, neglijența sa, afară de excepțiunile anume statornicite de lege⁽⁹⁾. Tot cam în acești termeni se exprimă și Curtea din Nîmes: «Considerând, ȳice această decizie, din 26 Febr. 1884, că art. 998 și 999 C. C. conțin o regulă generală, aplicabilă ori cărei persoane care a cauzat un prejudiciu altuia prin greșala sa, ori care ar fi situațiunea și profesiunea ei; că această regulă nu suferă alte excepțiuni de cât numai cele anume statornicite de lege; că, prin urmare, medicii nu se pot sustrage de la responsabilitatea prevădută de aceste texte, etc.»⁽¹⁰⁾.

(4) În acest sens este fixată jurisprudența tribunalelor și Curților din Franța. Cpr. D. P. 67. 2. 110. D. P. 74. 5. 436. D. P. 84. 2. 176 și *Dreptul* din 1884, No. 55. D. P. 91. 2. 281. D. P. 95. 2. 69. D. P. 96. 2. 406, etc.

(5) L. 8, Pr., Dig., 9, 2, *Ad legem Aquilianam*. Cpr. Giorgio, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, V, 161.

(6) L. 8. Dig. 9, 2, *suprà cit.*

(7) Cpr. Sourdat, *Responsabilité*, I, 677 bis. Laurent, XX, 516. T. Huc, VIII, 419. Cpr. Demolombe, XXXI, 542 urm. Aubry et Rau, IV, § 446, p. 756. Muteau, *De la responsabilité civile* (Paris, Ch. Marecq, 1898), p. 597 urm. Trib. Rouen, 30 Iunie 1896, considerente citate de Muteau.

(8) Cpr. Dubrac, *Tr. de jurisprudence médicale*, etc., 91. Guerrier et Rotureau, *Manuel pratique de jurisprudence médicale*, p. 109 urm.

(9) Cas. fr. D. P. 62. 1. 419.

(10) Veđi *Dreptul* din 1884, No. 25 și D. P. 84. 2. 176.

În această materie, ca în toate chestiunile de fapt, tribunalele aũ o mare latitudine de apreciere. Limita acestei responsabilități neputând fi stabilită *a priori* în mod general, judecătorii vor determina-o în fie-care specie, după împrejurări, cari variază în fie-care cauză.

Tribunalele vor examina, deci, dacă faptul imputat medicului constituie o culpă, o neglijență saũ o imprudență culpabilă, precum și dacă el s'a depărtat de la regulile profesiunii sale, fără a intra însă în examinarea teoriilor și a metodelor medicale, căci chestiunile tehnice și pur științifice nu sunt de competența lor.

Ast-fel, ele nu s'ar putea pronunța asupra oportunității saũ neoportunității unei operațiuni asupra metodei de întrebuițat saũ tratamentului de urmat, etc, mărginindu-se numai a cerceta și a decide dacă se poate imputa omului de artă, imprudență, neglijență, lipsă de îngrijire saũ neiscusință manifestă, într'un cuvânt, o culpă care să atragă responsabilitatea sa⁽¹¹⁾.

Greșala făcută în diagnosticul unei boli saũ refuzul de a procedea la o operație periculoasă, nu sunt fapte de natură a atrage responsabilitatea medicului⁽¹²⁾.

Ast-fel, s'a decis, cu drept cuvânt, că veterinarul chemat a examina un cal, nu este responsabil, de câte ori el s'a înșelat asupra diagnosticului boalei, dacă, bine înțeles, eroarea sa este scusabilă și dacă el n'a fost de rea credință⁽¹³⁾.

Dacă medicul n'a intervenit în mod spontan, ci a fost chemat la patul bolnavului, atunci responsabilitatea sa nu mai e cărmuită de art. 998, 999, ci de art. 1080, pentru că, în asemenea caz există o convenție⁽¹⁴⁾.

În Codul elvețian al obligațiilor (L. din 14 Iunie 1881), raporturile dintre bolnav și medic se regulează după dispozițiile relative la contrac-

(11) Cpr. Trib. Paris, 22 Ianuar 1889 și Cas. fr, 21 Iulie 1862. D. P. 91. 2. 281, nota b și D. P. 62. 1. 419. Veđi și C. Liège. D. P. 91. 2. 281. Sourdat, *op. cit.*, I, 677. Laurent, XX, 546. Demolombe, XXXI, 545. Larombière, *Oblig.*, V, art. 1382, 1383, No. 15. Orfila, *Médecine legale*, II, p. 47. Briand et Chaudé, *Man. de médecine legale*, p. 51, etc.

(12) Cpr. Trib. civ. din Havre, 5 Decemb. 1889 și Trib. fed. elvețian, 10 Iunie 1892. D. P. 91. 2. 281, nota a și b. Sirey 92. 4. 38. Veđi și Curtea din Nîmes. D. P. 84. 2. 176 și *Dreptul* din 1884, No. 25.

(13) Cpr. Trib. Bourgoin. D. P. 96. 2. 406.

(14) T. Huc, VIII, 419. Cpr. și Laurent, XX, 516.

tul de locațiune de opere. În adevăr, art. 348 din acest Cod, prevede că regulile privitoare la locațiunea de servicii (art. 338 urm.), sunt aplicabile contractelor relative la lucrări care presupun cunoștinți profesionale, talente artistice sau o cultură științifică (profesiuni liberale) și care se execută cu condițiunea de a se plăti un onorariu convenit în mod expres sau tacitamente. Medicul este deci, prin contract, obligat a da toate îngrijirile sale bolnavului, răspundând de culpa sa⁽¹⁵⁾.

În câte-va împrejurări grave, medicul poate fi condamnat și penalicește, prin aplicarea art. 248, 249 Cod. pen.⁽¹⁶⁾.

Imprudența sau neglijența unui medic nu poate însă da loc la responsabilitatea penală pentru omor fără voe, de cât atunci când se constată că ea a fost cauza morții bolnavului⁽¹⁷⁾.

Ast-fel, cloroformarea unui bolnav, fără ajutorul unui coleg sau a unei alte persoane, nu face pe medic responsabil de moartea bolnavului, dacă nu se constată cu siguranță că moartea se datorește acestei cloroformări⁽¹⁸⁾.

Tot ast-fel, părăsirea bolnavului de către medic în urma unei operațiuni, nu atrage răspunderea sa penală, dacă nu se stabilește că prezența sa ar fi înlăturat moartea bolnavului⁽¹⁹⁾.

De asemenea, faptul de a practica o operație în contra voinței bolnavului sau a acelor care exercită o autoritate asupra lui, poate să dea loc cel mult la o răspundere civilă, ear nici într'un caz la responsabilitatea penală, prevădută de art. 248 urm. C. penal⁽²⁰⁾.

Este, în adevăr, de principiu, de și nici o lege pozitivă nu există în această privință, că, afară de casurile urgente, medicul nu poate practica o operație chirurgicală, fără consimțământul bolnavului, sau a persoanelor sub a căror autoritate el se găsește. Dovada consimțământului bolnavului este în sarcina omului artei, conform principiului: *Reus in excipiendo fit actor*⁽²¹⁾.

⁽¹⁵⁾ Trib. federal, 10 Iunie 1892. Sirey, 92. 4. 38.

⁽¹⁶⁾ Cpr. Sourdat, *Responsabilité*, I, 677 ter.

⁽¹⁷⁾ Cpr. Trib. corection. din Puy. *Dreptul* din 1881, No. 25.

⁽¹⁸⁾ Cpr. C. Alger. D. P. 95. 2. 69.

⁽¹⁹⁾ C. Alger, decizie citată în nota precedentă.

⁽²⁰⁾ Aceiași decizie *supra cit.*

⁽²¹⁾ Cpr. asupra tuturor acestor puncte, Trib. și Curtea Liège, D. P. 91. 2. 281.

Responsabilitatea care apasă asupra medicilor, chirurgilor etc., incumbă și farmaciștilor. Greșala farmaciștilor consistă, în cele mai multe cazuri, în a da din eroare o substanță în locul alteia, de exemplu, stricnină în loc de chinină⁽²²⁾.

Farmacistul răspunde, în asemenea caz, ca comitent, și de erorile comise de elevul său (art. 1000 C. C.)⁽²³⁾.

Refusul unui medic de a veni la bolnavul care-l chiamă nu cade însă sub aplicațiunea legii penale și nu poate servi de bază nici unei acțiuni civile, de și asemenea refuz constituie, cel puțin în lipsă de motive legitime și de o imposibilitate absolută, o călcare a datoriei profesionale.

Medicul ar putea fi declarat responsabil cel mult când ar refusa de a se transporta la patul bolnavului, atunci când el promisese concursul său⁽²⁴⁾.

Moașele fiind, după legea sanitară, chemate numai a dirija facerile normale și a sevêrși unele manipulațiuni de mică chirurgie, după prescripția medicală⁽²⁵⁾, sunt responsabile de câte ori contravenind acestor dispozițiuni, au practicat o operație sau au căutat o boală fără ajutorul medicului⁽²⁶⁾.

Această responsabilitate încetează însă în caz de forță majoră, adecă când ori ce întârziere ar fi pus viața mamei în pericol, din cauză că copilul era mort și în stare de descompunere⁽²⁷⁾.

La aceiași responsabilitate sunt supuși patronii în chirurgie, sub-chirurgii, ofițerii de sănătate,

⁽²²⁾ Veđi Briand et Chaudé, *op. cit.*, p. 56 urm. Répert. Dalloz. *Supplément*, V^o *Crimes et délits contre les personnes*, 251. Demolombe, XXXI, 555. Veđi și Cas. fr., D. P. 60. 1. 460.

⁽²³⁾ Cpr. Muteau, *op. cit.*, p. 229, 230, 606, 607. C. Rennes. D. P. 72. 2. 38.

⁽²⁴⁾ Veđi Briand et Chaudé, *op. cit.*, p. 14 și decisiile citate de acești autori.

⁽²⁵⁾ Veđi art. 75 din legea asupra serviciului sanitar, de la 16 Iunie 1874 și art. 110 din legea modificatoare de la 22 Iunie 1893. — Cpr. art. 35 din legea franceză de la 19 vent., anul XI, care oprește pe moașe de a întrebuița la o facere forcepsul său alte instrumente, fără ajutorul medicului.

⁽²⁶⁾ Cpr. Trib. și C. Gand, 1 Febr. 1882. Répert. Dalloz, *Supplément*, V^o *Crimes et délits contre les personnes*, 249, nota 1. Sourdat, *op. cit.*, I, 678. Briand et Chaudé, *op. cit.*, p. 55. Demolombe, XXXI, 553. Muteau, *De la responsabilité civile*, p. 608.

⁽²⁷⁾ Cpr. Cas. fr. D. P. 78. 1. 336. Această decizie vizează cazul unui ofițer de sănătate, însă aceiași soluție este aplicabilă prin analogie și moașelor. Veđi Briand et Chaudé, *op. cit.*, p. 41 și C. Rouen, 29 Iunie 1843. Répert. Dalloz, V^o *Médecine*, 30, nota 2.

dentistii, etc., care ar face o operație greșită, întrecând limitele competenței și atribuțiilor lor.

Aceasta este, în puține cuvinte, teoria responsabilității medicilor, chirurgilor, etc., și dacă însuși principiul acestei responsabilități este, după cum am văzut, pus în discuțiune, vina este a legiuitorului, care a păstrat tăcerea în această privință, lăsând chestiunea în domeniul doctrinei și a jurisprudenței. Dreptul musulman este, în această privință superior celorlalte legislațiuni europene, căci acest drept cuprinde dispozițiuni exprese, care fac pe medic bănește responsabil de orice daună adusă bolnavului prin ignoranța sau nepăzirea regulilor artei sale. Medicul mai este încă expres declarat responsabil de câte ori el a curarisit pe un bolnav, fără autorizarea lui. Dacă este vorba de curarisirea unui rob, aceiași responsabilitate există, de câte ori el n'a avut autorizarea stăpânului său, și aceasta chiar dacă robul i-ar fi dat voie de a i lua sânge, de a i pune sbânci, sau de a practica circonciunea⁽²⁸⁾.

Am terminat de o cam dată cu responsabilitatea medicilor; într'un alt studiu, publicat tot în coloanele acestui ziar⁽²⁹⁾, m'am ocupat despre responsabilitatea advocaților. Într'un studiu viitor voi trata despre responsabilitatea judecătorilor.

D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, SECȚIA I

Audiența de la 17 Decembrie 1899

Președenția D-lui CH. PHEREKYDE, Consilier

Dimitru Stancu cu I. Dumitrescu și I. Opreșcu

Martori.—Oportunitatea chemării și ascultării lor.—Aprecieze suverană a judecătorului de fond.

Probe.—Convențiune.—Convențiune deosebită de cea arătată în contractul format.—Dacă aceasta se poate dovedi cu martori.—Contra înscris.—(Art. 1175 c. civil).

Casație.—Apel.—Introducerea unei noi părți litigante în apel.—Dacă partea care a cerut aceasta poate face un motiv de casare din admiterea cererii sale.—Dacă acest motiv poate fi propus pentru prima oară în casație.

1) *Instanțele de fond sunt suverane să aprecieze oportunitatea chemării și ascultării martorilor propuși de părți.*

⁽²⁸⁾ Vezi Codul musulman a lui Khalil (*Expunere concisă a Dreptului, după interpretarea Koranului, de către imamul Sidi Malek, sevrșit din viață la Medina, în 10 rabiah El-Uel, 179 al Egeriei*), traduc. Seignette (Paris, 1878).

⁽²⁹⁾ Vezi *Curierul judiciar*, No. 8 din 1898.

2) *Proba că o convențiune intervenită între părți este de o natură deosebită de cât cea arătată în contractul format, nu se poate face prin martori, ci numai printr'un contra-înscris.*

3) *Faptul că în apel o nouă parte litigantă a fost introdusă în cauză nu poate fi invocat ca motiv de casare de către partea care a cerut la apel introducerea acestei noi părți, și în orice cas, acest motiv nefiind pe ordine publică nu poate fi propus pentru prima oară în casație.*

Decisiunea No. 459/99.—Respins recursul făcut de Dimitru Stancu contra decisiunii Curței de apel din București, secția III cu No. 104/98, dată în proces cu I. Dumitrescu și N. Opreșcu.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Ștefănescu;

Pe d-l avocat Șoimescu din partea recurentului, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Țepeluș în combateri;

Deliberând,

Asupra primului mijloc de casare, în următoarea coprire:

I. «Violarea dispozițiilor art. 1198 combinat cu art. 953 și 964 toate din codul civil, căci s'a refuzat admiterea probei testimoniale în probarea dolului, violențelor și manoperilor prin care adversarul a vițiat consimțământul, precum și ca mijloc de probare a simulațiunii».

Considerând că instanțele de fond sunt suverane să aprecieze oportunitatea chemării și ascultării martorilor propuși de părți, destul numai să motiveze hotărârea lor când respinge o asemenea probă.

Că, în specie, Curtea de fond prin jurnalul No. 3821 din 8 Octombrie 1897, asupra cererii recurentului de a i se admite proba trestimonială, constatând că chiar de ar fi dovedit faptul pretins de dânsul, că adică intimatul T. Dumitrescu l'ar fi ținut în stare de beție mai multe zile înainte de vânzarea imobilului, din aceasta nu poate să reiasă dolul pentru că tribunalul nu ar fi constatat în actul de autentificare că s'a prezentat și a manifestat voința sa, și cum alte fapte nu s'a mai articulat a se dovedi prin martori, apoi această probă devenea inutilă în cauză și ast-fel respinge;

În ceia ce privește partea finală din motivul de casare, privitoare la simulațiune;

Considerând că fiind vorba de o convenție intervenită între părți de natură deosebită de cât cea coprinsă în contractul format, partea care o invoacă trebuie să producă conform art. 1175 c. c. un contra înscris pentru dovedirea ei, iar nu martori;

Că dar, cu drept cuvânt instanța de fond a respins proba testimonială, invocată de recurent, pentru a stabili că vânzarea, a cărei anulare face obiectul procesului de față, era simulată și că ar fi ascuns în realitate, un simplu împrumut de bani, asigurat printr'un gagiu sub formă de vânzare a caselor în litigiu;

Că ast-fel fiind, motivul de casare, în chestiune, este neîntemeiat;

Asupra motivului al doilea de casare :

«Exces de putere și violarea tuturor regulilor și principiilor de procedură în materie de introducere în cauză și în apel a unei persoane ce n'a figurat în prima instanță fără să se useze de una din căile legale. În special violarea dispozițiilor art. 247 și 254 din procedura civilă prin introducerea lui Oprescu și a dispozițiilor art. 328 din aceeași procedură».

Considerând că, după cum se constată din jurnalul Curței de fond cu No. 5068 din 11 Decembre 1897, intimatul Oprescu, noul deținător al imobilului în litigiu, a fost introdus în cauză, în instanța de apel, chiar după cererea recurentului D-tru Stancu, cerere la care nu s'a opus intimatul I. Dumitrescu; așa că, pe lângă că, recurentul nu mai poate face din aceasta un motiv legal, pentru casarea deciziunii atacată cu recurs, dar afară de aceasta, acest motiv, nefiind propus la Curtea de fond și nefiind de ordine publică, nu mai poate fi adus pentru prima oară înaintea Curței de cașăiune;

Că dar, și acest al doilea și ultim motiv de casare, urmează a se respinge;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

Audiența de la 10 Decembre 1899

Președenția D-lui GR. LAHOVARY, Președinte

Ministerul de Finanțe cu Dicran Emirzian

Patentă.—Comerciant ce esercită mai multe comer-ciuri în acelaș local. — Taxa ce trebuie să plătească.— (Art. 5 din legea patent. din 1863).

Asemănat art. 5 din legea patentelor, comerciantul care esercită mai multe comer-ciuri în acelaș local, este supus numai la o singură taxă, cea mai ridicată, pentru unul din comer-ciurile sale.

Decisiunea No. 447/99.—Respins recursul făcut de Ministerul de Finance, contra sentinței tribunalului Constanța cu No. 200/99, dată în proces cu Dicran Emirzian.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Al. Degré;

Pe d-l avocat D. R. Ștefănescu în desvoltarea motivului de casare, în lipsa intimatului;

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat :

«Violare și greșită interpretare a art. 5 din legea patentelor din 1863, întru cât nu se poate confunda profesiunea de antreprenor de lucrări publice prevăzută în tabela C în cea de comptuar de scompt din tabela A chiar dacă cine-va nu ar avea localuri deosebite pentru exercitarea acestor profesiuni pentru ca să se impună la patentă cea mai ridicată».

Considerând că după dispozițiunea art. 5 din legea patentelor, comerciantul care exercită mai multe comer-ciuri, în același local, va fi supus numai la o singură taxă, cea mai ridicată, pentru unul din comer-ciurile sale;

Considerând că față cu aceste dispozițiuni clare din lege, tribunalul, prin sentința atacată cu recurs, con-

statând că intimatul Dicran Emirzian, atât pentru exercitarea comer-ciului de antreprenor de lucrări publice, cât și pentru acela de comptuar de scont, are un singur local, iar nu osebite, apoi bine și făcând o bună aplicațiune a citatului text de lege a procedat, când a judecat că intimatul nu trebuie să plătească de cât patenta cea mai ridicată;

Că ast-fel fiind, motivul de casare este neintemeiat și ca atare, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge, etc.

CURTEA DE APPEL DIN IAȘI, SECȚIA II

Audiența de la 14 Iunie 1899

Președenția D-lui I. I. VRANCEANU, Președinte

Decisiunea civilă No. 98

Zenaida Calimachi cu Primăria orașului Dorohoi

Hotărnicie.—Lucrarea inginerului hotarnic.— Când și pentru ce vecinătate capătă puterea unui act autentic și executoriu.— Neînțelegere între vecini.— Intervenția judecătorească.

Comună.— Acțiune.— Reclamațiune rău formulată și lăsată în părăsire de un reprezentant al unei comune.— Dacă poate compromite vre-un drept al comunei dacă n'a intervenit o constatare judecătorească.

Hotărnicie.— Citațiuni trimise de inginer vecinilor ca să se presinte la fața locului.— Neîndeplinirea formelor pentru comunicarea acestor citațiuni.— Comunicare nulă.— Dacă se poate acoperi.

1) *Lucrarea inginerului însărcinat cu facerea unei hotărnicii nu capătă, prin întărirea tribunalului în termenul prevăzut de art. 30 din regul. de hotărnicii, puterea unui act autentic și executoriu, de cât cu privire la stăpânirea pământurilor coprinse în acele hotare asupra cărora nu s'a ivit nici o neînțelegere între vecini, sau în privința cărora vecinii interesați au făcut, înaintea lui, o declarație de mulțumire.— Așa dar, numai aceste hotare devin definitive, în puterea lucrării inginerului întărită de tribunal.*

Indată însă ce o neînțelegere se ivește și subsistă între vecini, relativ la o linie de hotar, lucrarea inginerului se mărginește la o simplă indicație, iar proprietarul care a cerut hotărnicia, rămâne a provoca el, ca reclamant, o declarațiune judecătorească asupra punctelor contestate, declarațiune care căpătând autoritatea lucrului judecat, determină singură hotarul definitiv la punctul contestat, și se aduce la îndeplinire, la fața locului, printr'un delegat al tribunalului.

2) *O reclamațiune rău formulată în justiție și lăsată în părăsire de un reprezentant al unei comune, nu poate fi considerată, în lipsa unei constatări judecătorești intervenită asupra acestei reclamațiuni, ca o mărturisire sau o renunțare de natură a compromite vre-un drept sau vre-o situațiune legală a comunei.*

3) *În materie de hotărnicie, comunicarea, către vecini, a citațiunilor trimise de inginerul însărcinat cu facerea hotărniciei spre a se afla la fața locului,*

făcută fără observarea formelor prescrise de art. 74 din proced. civilă și de art. 8 din regulamentul de hotărnicie, este nulă, și această nulitate nu poate fi acoperită prin consimțământul apărătorului unui vecin, care a făcut contestație, ca această contestație să fie conexată cu acțiunea în revendicare făcută de partea adversă, căci junctiunea intervenită în instanța de contestațiune nu putea să acopere o nulitate a procedurii urmate la efectuarea hotărniciei, și când contestațiunea se întemeiază între alte mijloace și pe această nulitate.

De asemenea, această nulitate nu poate fi acoperită nici prin recunoașterea, din partea avocatului contestatoarei, că înmânarea citațiilor a fost regulată, recunoaștere făcută în lipsa contestatorului, căci nu din cuvintele rostite de avocatul părții, în lipsa acestuia, și cari n'au dat loc la o declarațiune judecătorească, se poate deduce o renunțare la un motiv de contestațiune care s'a invocat de la început de însăși partea contestatoare prin petițiunea ce a adresat inginerului hotarnic în timpul lucrării sale.

S'a ascultat : d-l avocat Gr. Macri, din partea apelantei Zenaida Calimachi, în susținerea apelului, precum și d-nii avocați Dimache și Teodoreanu, din partea Primăriei comunei Dorohoi, în combateri.

Curtea,

Asupra apelului interjectat de d-na Zenaida Calimachi, proprietara moșiilor Trestiana și Stracova, contra hotărîrii trib. Dorohoi No. 105 din 26 Iunie 1895 prin care se admite contestațiunea Primăriei comunei Dorohoi, la executarea hotărniciei din 5 Martie 1887, făcută de inginerul C. Zotta, pentru delimitarea moșiilor Trestiana și Stracova, plus cheltueli și daune și asupra apelului interjectat de d-na Zenaida Calimachi contra hotărîrii aceluiaș tribunal No. 98 din 6 Iunie 1896, prin care se respinge contestațiunea făcută de numita contra hotărniciei întocmită de inginerul T. Ionescu la 10 August 1884, pentru delimitarea moșiei Târgului Dorohoi, plus cheltueli, apelurii junctionate prin decisiunea acestei Curți No. 888 din 14 Maiu 1897 ;

Având în vedere motivele din sentințele aduse în cercetarea Curței, lucrările și actele relative la cauză, precum și concludsiunile orale și scrise ale părților, și

In ceia ce privește apelul contra hotărîrii tribunalului Dorohoi No. 105 din 1885 ;

Considerând că la delimitarea moșiilor Trestiana și Stracova a d-nei Calimachi, inginerul C. Zotta însărcinat cu această lucrare, a cuprins în hotarele numitelor moși, despre moșia Târgului Dorohoi un pământ în întindere de peste 17 fălci situat între matca veche și matca nouă a Jijiei și un alt pământ în întindere de o falce 27 prăjini despre Stracova ; Că în privința stăpânirii acestor întinderi exista neînțelegeri între proprietatea Trestiana-Stracova și comuna Dorohoi, neînțelegeri ce se manifestă prin protestare din partea Primăriei adresată inginerului la 2 August 1884 în timpul lucrării sale (pag. 57 din dosarul Dorohoi No. 362/87) și care se constată de însuși ingi-

nerul prin lucrarea sa și se tranșează de el în sensul pretențiunilor proprietății Trestiana Stracova ; Că la 20 Maiu 1887 comuna Dorohoi prin primarul său, introduce înaintea tribunalului local, o acțiune în revendicare a citatelor întinderi de pământ ca cuprinse fără drept prin hotărnicie în limitele moșiei Trestiana-Stracova, iar această acțiune fiind lăsată în părăsire și fiind declarată perimată prin jurnalul tribunalului No. 3037 din 28 Septembrie 1893, hotărnicia se adevărește în ce privește megieșia cu comuna Dorohoi (jurnalul No. 3045 din 29 Septembrie 1893) și se investește cu formula executorie (jurnalul No. 3046 din aceeași zi) se delegă pentru executarea ei un judecător (jurnalul No. 3046 din aceeași zi, jurnalul No. 66 din 1894) care citând pe toți vecinii procede la 29 Aprilie 1894 la așezarea hotarelor definitive în conformitate cu lucrarea inginerului Zotta, iar la 12 Ianuarie 1895, reprezentantul comunei introduce înaintea tribunalului local o contestațiune contra executării hotărniciei, pe motivul că pământurile în întindere aproximativ de 19 fălci asupra stăpânirii, cărora există neînțelegeri, între comună și proprietatea Trestiana-Stracova, nu trebuia să fie coprinse de judecătorul delegat în hotarele definitive a acestor moși, contestațiune asupra căreia a intervenit hotărîrea adusă astă-zi în cercetarea Curței ; Că apelanta prin reprezentantul ei susține inadmisibilitatea acestei contestațiuni pe motivul că, în lipsă de contestațiune în termenul prevăzut de art. 30 din regulamentul de hotărnicie, lucrarea inginerului Zotta, căpătând în ce privește stăpânirea contestată prin ea, puterea unui act autentic și executoriu, nu mai poate fi contestată de comună cu ocaziunea aducerei ei la îndeplinire, rămânând ca pretențiunile comunei Dorohoi, să se valorifice pe cale de acțiune în revendicare ;

Considerând că lucrarea inginerului însărcinat cu facerea unei hotărnicii nu capătă prin întărirea tribunalului în termenul prevăzut de art. 30 reg. de hot. puterea unui act autentic și executoriu, de cât cu privire la stăpânirea pământurilor cuprinse în acele hotare asupra cărora nu s'a ivit nici o neînțelegere între vecini, sau în privința cărora vecinii interesați au făcut înaintea lui, o declarație de mulțumire ;

Că numai acele hotare devin definitive în puterea lucrării inginerului întărită de tribunal ; Că îndată ce o neînțelegere se ivește și subsistă între vecini relativ la o linie de hotar, lucrarea inginerului se mărginește la o simplă indicație, iar proprietarul care a cerut hotărnicia, rămâne a provoca el ca reclamant o declarațiune judecătorească, asupra punctelor contestate, declarațiune care căpătând autoritatea lucrului judecat, determină singură hotarul definitiv la punctul contestat și se aduce la fața locului prin un delegat al tribunalului, că aceasta rezultă din caracterul acțiunii în delimitare și din combinațiunea art. 19 și urm. cu art. 30 și urm. din regul. de hotărnicie ; Că nu aparține inginerului hotarnic de a schimba situațiunea părților din reclamant în părât și vice-versa, prin aprecierile și argumentele sale mai mult sau mai puțin exacte cu privire la neînțelegerile ivite între vecini cu ocaziunea lucrării sale ; Că în specie este netăgădui

că o neînțelegere există între părți relativ la stăpânirea întinderii de peste 17 fălci din Trestiana, cuprinse între matca veche și nouă a Jijiei și de 1 falce 27 prăjini din Stracova; Că aceasta rezultă din însuși cuprinsul lucrării inginerului Zotta și din protestarea adresată lui înscris în timpul lucrării sale din partea reprezentantului proprietății moșiei Târgului Dorohoi; Că inginerul Zotta să pronunță asupra acestei neînțelegeri în sensul pretențiunilor proprietății Trestiana-Stracova, nu pe baza unei constatări a stăpânirii de fapt a pământurilor în litigiu, ci pe baza unor argumentări deduse din acte și documente înfățișate de reprezentantul d-nei Calimachi; Că, lucrarea sa în această privință, neavând deci valoarea de cât a unei simple indicații, nu putea în lipsa unei declarațiuni judecătorești definitivă provocată de d-na Calimachi ca reclamantă în hotărnicie, să fie aduse la îndeplinire, ca stabilind linia de hotare definitivă cu privire la întinderile de pământ în litigiu și deci în tot dreptul era reprezentantul proprietății moșiei Târgului Dorohoi care, după cum rezultă din depozițiunile unanime ale martorilor produși înaintea primei instanțe, nu încetase de a avea posesiunea locurilor în chestie, de a se opune la executarea hotărniciei inginerului Zotta la punctele asupra cărora subsistă neînțelegeri care n'au fost curmate prin o hotărîre judecătorească, definitivă, căci nici o dovadă nu se poate deduce în contra comunei Dorohoi, nici din reclamațiunea în revendicarea pământurilor în litigiu, introduse la 20 Maiu 1887 de primarul de Dorohoi, de oare-ce dintr'o reclamațiune rău formulată și lăsată în părăsire de un reprezentant al comunei, nu e permis, în lipsa unei constatări judecătorești intervenită asupra reclamațiunii să se deducă o mărturisire saă o renunțare de natură a compromite vre-un drept saă vre-o situațiune legală a comunei, nici din cartea de judecată No. 296/81 a jud. Ocol. Dorohoi, dată asupra acțiunii posesorie intentată de comuna Dorohoi, contra proprietății Trestiana, de oare-ce posesiunea constatată prin acea hotărîre în favoarea Trestianeii, e relativă numai la o întindere de câte-va prăjini, a căror situațiune nu s'a dovedit că corespunde cu situațiunea locurilor, care fac obiectul litigiului dintre părți; Că așa fiind, contestațiunea făcută de Primăria comunei Dorohoi la executarea hotărniciei inginerului Zotta este întemeiată și deci nejustificat apelul contra hotărîrei No. 105/95 a trib. Dorohoi.

În ceea ce privește apelul făcut de d-na Zenaida Calimachi contra sentinței trib. Dorohoi, No. 98 din 6 Iunie 1896, prin care i se respinge contestațiunea contra hotărniciei făcută de inginerul Teodor Ionescu la 10 August 1884, pentru delimitarea moșiei Târgului Dorohoi, reținând numai motivul contestațiunii bazat pe nulitatea citațiunilor;

Adoptând în privința celor-lalte motive, consideratele din sentința dată de primii judecători; și considerând că din lucrările cauzei (pag. 118, 129 și 130 din dos. No. 1770/84, Vol. I) se constată că pentru termenul de 26 Iunie 1884, fixat pentru efectuarea hotărniciei, s'a lăsat la domiciliul soților Calimachi pentru d-na Zenaida Calimachi, care era chemată ca proprie-

tară a moșiei Trestiana, citațiunea No. 38 ce era pe numele soțului ei, iar pentru d-l Th. Calimachi care era chemat pentru ași da autorizarea ca soț, citațiunea No. 37 ce era pe numele soției sale; Că afară de aceasta, procesele verbale No. 1443 și 1444, din 18 Iulie care constată remiterea ziselor citațiuni în primirea unui contabil, nu constată în prealabil lipsa de rude;

Că ast-fel neobservate fiind formele prescrise sub pedeapsă de nulitate de art. 74 pr. civ., și art. 8 din regulamentul de hotărnicie, comunicarea citațiunilor este nulă, iar lucrarea făcută de inginerul Ionescu, în lipsa soților Calimachi, rămâne în ce privește vecinătatea despre Trestiana-Stracova, fără tărie; Că nu este întemeiată susținerea, că mijlocul bazat pe nulitatea citațiunilor nu s'ar mai putea invoca, pentru motivul că apelanta prin apărătorul său, a consimțit la juncțiunea contestațiunii sale cu acțiunea în revendicare intentată de Primărie; juncțiune ordonată prin jurnalul trib. Dorohoi No. 2754 din 1886, căci juncțiunea intervenită în instanța de contestațiune nu putea să acopere o nulitate a procedurii urmată la efectuarea hotărniciei, nulitate care forma tocmai unul din mijloacele de fond în susținerea contestațiunii; Că tot atât de neîntemeiată este obiecțiunea bazată pe recunoașterea regulatei înmânării a citațiunilor din partea apărătorului d-nei Calimachi, recunoaștere consemnată în procesul-verbal a trib. Dorohoi No. 3076 din 1893 prin care, după cererea avocatului Primăriei, se ordonă comunicarea motivelor de contestațiune, căci nu din cuvintele rostite de avocatul părții în lipsa acesteia și care n'a dat loc la o declarațiune judecătorească, se poate deduce o renunțare de la un motiv de contestațiune, care s'a invocat de la început de către însăși d-na Calimachi, prin petițiunea ce a adresat'o la 28 Iunie 1884 inginerului hotarnic în timpul lucrării sale (pag. 170 a dos.) și care apoi s'a reproduș expres de apărătorul ei la comunicarea motivelor de contestațiune la 6 Maiu 1896 (pag. 360 a dos.);

Că deci rău tribunalul de prima instanță a respins acest mijloc de contestațiune;

Compensând cheltuelile de judecată;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier M. B. Cantacuzino;

Respinge apelul făcut de Zenaida Calimachi contra sentinței trib. Dorohoi No. 105 din 16 Iunie 1895, și confirmă citata sentință;

Admite apelul d-nei Zenaida Calimachi contra hotărîrii aceluiasi tribunal No. 98 din 6 Iunie 1896.

(ss) Eugen Donici, T. Crivăț, M. B. Cantacuzino.

grefier, A. Gusti

Opiniune

Nu împărtășim părerea majorității în ceea ce privește motivul de contestațiune bazat pe violarea art. 8 din regulamentul hotărnicii și a art. 69 și 72 din proc. civ. pentru următoarele motive: Că din dosarul hotărniciei Târgului Dorohoi (pag. 15) rezultă că d-l A. C. Moruzzi, autorul contestatoarei primind chemarea prescrisă prin art. 8 din regulament n'a propus nulitatea ei, înaintea inginerului hotarnic și pentru prima dată nu putea să o propună înaintea tribunalului, că în

orî-ce cas nulitatea a fost acoperită prin faptul că procuratorul contestatoarei a primit judecata în fond, fără a'și face vre-o rezervă cum rezultă din jurnalul No. 3076 din 1893 a tribunalului; Că în ce privește procesele verbale No. 1443 și 1444 din Iulie 1884 încheiate de primarul de Cursești, prin aceste acte nu se menționează nimic despre lipsa rudelor de la domiciliu, totuși această singură împrejurare nu era suficientă a atrage nulitatea, întru cât e constatat în fapt că atât d-na Zenaida Calimachi cât și soțul ei def. Teodor Calimachi, au avut cunoștință de termen și prin urmare lipsa acelei mențiuni nu au cauzat nici un prejudiciu; și în fine că în orî-ce caz și atare nulitate este acoperită atât prin aceia că nu s'a propus înaintea inginerului, cât și prin discutarea fondului înaintea tribunalului. În cât privește toate cele-l'alte motive de contestațiune ne unim cu părerea majorității și prin urmare suntem pentru respingerea ambelor apeluri și confirmarea sentințelor tribunalului.

(ss) I. I. Vrânceanu, G. Roiu.

JUDECATORIA OCOLULUI IV, BUCUREȘTI

Audiența de la 13 Decembre 1899

Cartea de judecată civilă No. 4420

Gh. Popescu cu Alexandru Chirișescu, președintele societății naționale a precupeților, măcelarilor și pescarilor din București.

Acțiune.—Cine poate lega în mod valabil o instanță.—Persoane morale.—Condițiune de existență a unor asemenea persoane.—Recunoașterea legiuitorului.

Numai persoanele fizice și morale pot lega în mod valabil instanța.

Persoanele morale, cari să trăiască o viață independentă de cea a membrilor ce le compun, nu pot fi create prin simpla voință a particularilor, crearea lor fiind un atribut exclusiv al legiuitorului.

Ast-fel o societate particulară, ce nu este recunoscută prin lege ca persoană juridică, nu poate fi chemată în judecată în persoana președintelui său.

Judecata,

Asupra neregularității acțiunii introdusă de Gh. Popescu contra Societății precupeților, măcelarilor și pescarilor, citându-se Al. Chirișescu, în calitate de Președinte al acestei societăți să fie obligat la plata sumei de lei 100;

Având în vedere că defendorul Chirișescu, pretinde că Societatea pe care o reprezintă nefiind o persoană civilă nu poate figura în instanță și el nu reprezintă neantul;

Considerând că numai persoanele fizice și morale pot lega în mod valabil instanța;

Că nu stă în puterea particularilor de a crea persoane morale cari să trăiască o viață independentă de cea a membrilor săi, că aceasta este un atribut exclusiv al legiuitorului;

Considerând că nu se dovedește cu nimic în instanță, că s'a recunoscut prin vre-o lege în România, calitatea de persoană morală Societatea precupeților, măcelarilor și pescarilor;

Că ast-fel fiind, Chirișescu nu poate lega instanța, ca mandatar al unei Societăți și ce nu are existența legală;

Pentru aceste motive, respinge ca neregulată acțiunea intentată de Gh. Popescu contra lui Al. Chirișescu în calitate de Președinte al Soc. precupeților, măcelarilor și pescarilor.

(s) p. judecător, Cantargief

(s) Grefier, Crist. Ionescu.

MIȘCAREA ÎN MAGISTRATURĂ

D. Theodor I. Ciuflea, actual judecător la ocolul II București, judecător de instrucție la tribunalul Ilfov, în locul d-lui C. Crăsnaru, înaintat.

D. Grigore Lahovary, actual judecător la ocolul VI București, trece în aceeași calitate la ocolul II București, în locul d-lui Th. I. Ciuflea.

D. Petre Athanasovici, fost judecător, judecător la ocolul VI București în locul d-lui Grigore D. Lahovari.

D. Nicolae Buzescu, fost ajutor de judecător, ajutor la judecătoria ocolului Vida, județul Vlașca, în locul d-lui Nicolae Dumitru.

D. Dimitrie Luca, director de prefectură portărela tribunalul Ilfov, în locul d-lui Ioan N Popescu.

D. Nicolae Iliescu, actual copist-grefier la judecătoria ocolului Argeș, județul Muscel, ajutor de grefă la tribunalul Vâlcea în locul d-lui Nistor Dimitrescu.

INFORMAȚIUNI

Zilele acestea d. Ministru de Justiție a depus pe biouroul Camerei un proiect de lege prin care se adaogă câte un judecător de ședință la secțiunile II-a și a III-a a trib. de Ilfov, suprimând în același timp câte un post de judecător de la secțiunile de Notariat și Comerț. Măsura este nu se poate mai nemerită, de și credem că ar fi fost mult mai practic și mai util, ca să se fi reînființat încă o secțiune la care să se fi numit cel două judecători pe cari îi desființează de la Comerț și Notariat împreună cu un personal pentru grefă, ce s'ar fi putut lua tot de la cele-l'alte secțiuni ale tribunalului, ast-fel că budgetul nu s'ar fi încărcat de cât cu leafa unui Președinte.

Cu chipul acesta cele-l'alte secțiuni ale Trib. s'ar fi ușurat și nu s'ar mai întâmpla, după cum se întâmplă zilnic, ca jumătate din procese, să se amâne din oficiu pentru lipsa de timp, iar la procesele noi intrate, să se pună termen de 5—11 luni.